

Lähisuhdeväkivalta 2019

Viranomaisten tietoon tulleen lähisuhdeväkivallan määrä kasvussa

PÄÄLÖYDÖKSET

- Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2019 viranomaisten tietoon tuli 10 600 pari- ja lähisuhdeväkivaltarikosta, mikä on 7 prosenttia edellisvuotta enemmän.
- Henkirikokseen päättyneistä parisuhteista 80 prosentissa oli esitutkintatietojen mukaan esiintynyt väkivaltaa jo aiemmin, usein pitkäänkin.
- Kansallisen rikosuhritutkimuksen mukaan 15–24-vuotiaista noin joka neljäs (27 %) oli kokenut jotakin fyysisen väkivallan muotoa vuoden aikana, kun osuus vanhimmassa ikäryhmässä (55–74 -vuotiaat) oli huomattavasti matalampi (6 %).
- Turvakodeissa oli vuonna 2019 yhteensä 5 354 asiakasta. Asiakkaista aikuisia oli 54 prosenttia ja lapsia 46 prosenttia. Aikuisista asiakkaista naisia oli 91 prosenttia ja miehiä 9 prosenttia. Vuonna 2019 asiakasmäärä kasvoi vuoteen 2018 verrattuna 6 prosenttia.

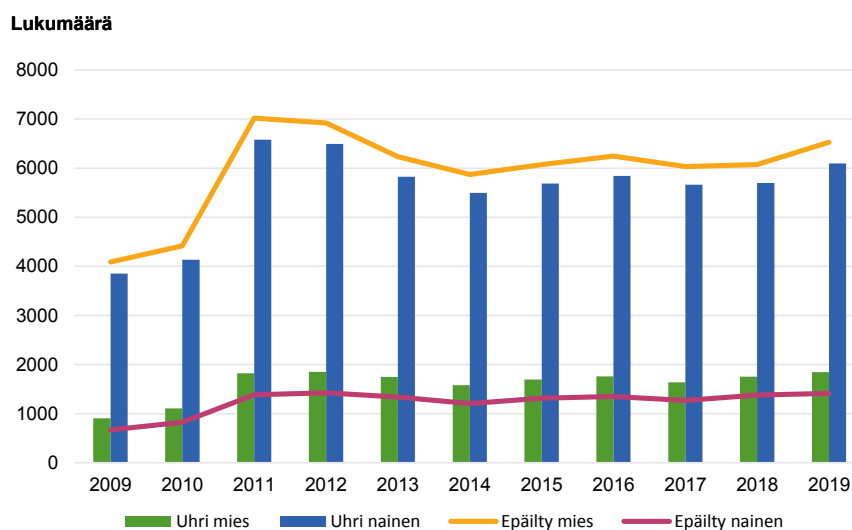
Vuonna 2019 viranomaisten tietoon tullut lähisuhdeväkivalta lisääntyi edellisvuoteen verrattuna seitsemän prosenttia. Uhreista 20 prosenttia joutui väkivallan kohteeksi useamman kerran saman vuoden aikana. Kuitenkin henkirikoksia tehtiin lähisuhteissa edellisvuotta harvemmin. Henkirikosten väheneminen johtui erityisesti miesten osuuden laskusta uhreina vuoteen 2018 verrattuna.

Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa kysytään vastaajilta lähisuhdeväkivallan pelon sekä uhriksi joutumisen kokemuksista edellisen 12 kuukauden ajalta. Lähisuhdeväkivallan pelko on tutkimuksen mukaan pysynyt muuttumattomana jo lähes 10 vuoden ajan. Uhkailu- ja väkivaltakokemusten esiintyvyys nuoremmassa ikäryhmissä oli kuitenkin selkeästi korkeampaa kuin vanhemmissa ikäryhmissä.

Tämä tilastoraportti kokoaa yhteen vuotta 2019 koskevaa tilasto- ja tutkimustietoa lähisuhdeväkivallasta Suomessa. Lähisuhdeväkivaltaa kuvataan tarkastellen ensiksi viranomaisten tietoon tulleiden lähisuhdeväkivallan uhrien sekä henkirikosten seurantajärjestelmässä analysoituja määriä. Toiseksi raportti kokoaa tietoa väkivallan esiintyvyydestä uhritutkimuksessa. Kolmanneksi raportti sisältää tietoa lähisuhdeväkivallan tarkoitettujen erityispalvelujen asiakasmääristä ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen kehitetyistä toimintamalleista.

Vakavan parisuhdeväkivallan uhrien auttamiseksi kehitettyjen moniammatillisten riskinarviointikokousten eli MARAK-työryhmien tilastoja julkaistaan tässä raportissa ensimmäistä kertaa. Edellinen lähisuhdeväkivaltaa käsitellyt tilastoraportti julkaistiin kaksi vuotta sitten ja raportointia on tarkoitus toistaa muutaman vuoden välein.

Kuvio 1. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta uhrin sukupuolen mukaan, yli 18-vuotiaat uhrit ja epäillyt tekijät, vuosina 2009–2019

Sisällysluettelo

Viranomaisten tietoon tulleen lähisuhdeväkivallan määrä kasvussa 1

PÄÄLÖYDÖKSET 1

Viranomaisten tietoon tullut lähisuhdeväkivalta 3

Väkivallan määritelmästä 3

Lähisuhdeväkivalta viranomaisten rikostilastoissa 3

Alaikäiset uhrin 3

Täysi-ikäiset uhrin 4

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan toistuvuus 5

Lähisuhdeväkivallan osuus henkirikoksista 5

Lähisuhdeväkivallan esiintyvyys väestötason uhritutkimusten perusteella 8

Lähisuhdeväkivalta kansallisessa rikosuhritutkimuksessa 8

Lähisuhdeväkivalta erityispalveluissa 10

Turvakotipalvelut 10

Nollalinja 12

HUS Seri-tukikeskus 13

Muut Seri-tukikeskukset 14

MARAK-työryhmät 15

Lähisuhdeväkivalta 2019 -tilastoraportin kirjoittajat 18

Käsitteet ja määritelmät 18

Laatuseloste 20

Lähisuhdeväkivalta 2019 20

Väkivallan määritelmästä

WHO:n määritelmässä väkivalta tarkoittaa *vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista siten, että tämä kohdistuu toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään ja että tämä johtaa tai voi johtaa fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen, perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen tai kuolemaan.*

Väkivalta on ilmiönä monitasoinen ja yksilöllisten, ihmisten väliin suhteisiin liittyvien, sosiaalisten, kulttuuristen ja ympäristöllisten tekijöiden monimutkaisen yhteisvaikutuksen tulos.

Väkivaltaa voi myös luokitella eri tavoin, esimerkiksi ihmissuhteiden tai väkivallan ilmenemismuotojen mukaan.

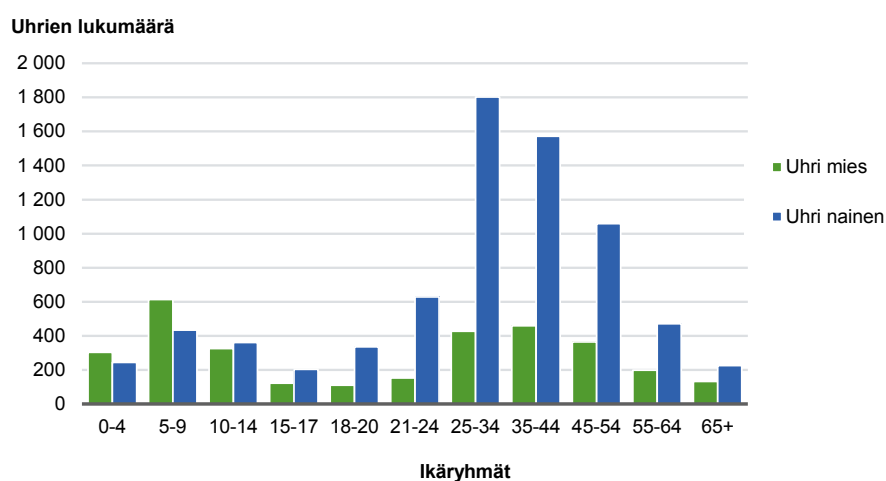
Viranomaisten tietoon tullut lähisuhdeväkivalta

Lähisuhdeväkivalta viranomaisten rikostilastoissa

Tilastokeskuksen¹ tietojen mukaan vuonna 2019 viranomaisten tietoon tulleissa pari- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa oli 10 600 uhria, mikä on 7 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Pari- ja lähisuhdeväkivaltarikosten uhreista aikuisia oli 75 prosenttia. Lapsia oli 24,6 prosenttia ja 0,3 prosentilla iästä ei ole tietoa. Kaikista epäillyistä 78,2 prosenttia oli miehiä. Tilastossa on vain viranomaisten tietoon tulleet tapaukset. Läheskään kaikkea perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa ei ilmoiteta viranomaisille.

Kuvio 2. Viranomaisten (poliisi, tulli ja rajavartiolaitos) tietoon tullut lähisuhdeväkivalta uhrin sukupuolen ja iän mukaan 2019

Alaikäiset uhrin

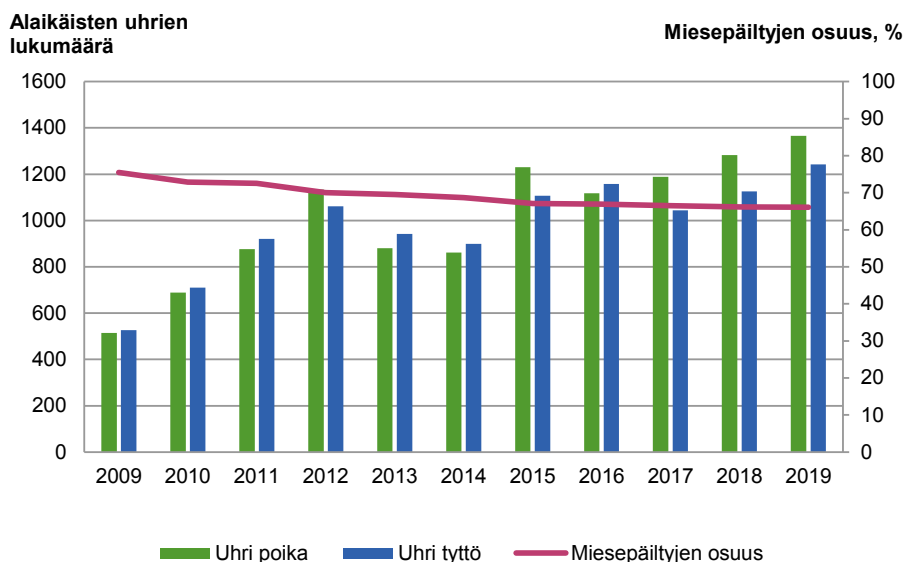
Alaikäisiin kohdistuneesta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta 96 prosenttia oli täysi-ikäisten tekemää.¹ Aikuisten alaikäisiin kohdistamista teoista 65 prosenttia oli miesten tekemiä vuonna 2019. Miesten osuus tekijöistä on laskenut viimeisen vuosikymmenen aikana 10 prosenttia.

Vanhempien lapsiinsa kohdistama tilastoitu perhe- ja lähisuhdeväkivalta on lisääntynyt. Vuonna 2019 vanhempien lapsiinsa kohdistamaa väkivaltaa tuli tietoon 2 600 tapausta, mikä on 24,3 prosenttia kaikesta tietoon tulleesta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta. Vuoteen 2018 verrattuna kasvua on 200 tapausta.

Alaikäisistä uhreista 52,2 prosenttia oli poikia. Poikien osuus on noussut vuodesta 2009 muutaman prosenttiyksikön. Alle 10-vuotiaista uhreista poikia on hieman alle 60 prosenttia. Tyttöjen osuus kasvaa uhrin iän kasvaessa: 10–14-vuotiaista uhreista jo hieman yli 50 prosenttia ja 15–17-vuotiaista hieman yli 60 prosenttia on tyttöjä.

¹ Tilastokeskus. SVT: Rikos- ja pakkokeinotilasto.

Kuvio 3. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta uhrin sukupuolen mukaan, alle 18-vuotiaat uhrin, vuosina 2009–2019

Täysi-ikäiset uhrin

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 7 900 oli aikuisia. Kaikista uhreista aikuisten osuus oli 75,4 prosenttia. Heistä hieman yli puolet oli 25–44-vuotiaita. Uhreista 76,8 prosenttia oli naisia. Naisten osuus on laskenut vuodesta 2009 vajaat 5 prosenttiyksikköä. Epäillyistä puolestaan 82,2 prosenttia oli miehiä. Miesepäiltyjen osuus on laskenut vajaat 4 prosenttiyksikköä vuodesta 2009. Miesuhrien kohdalla myös epäilty oli mies kolmanneksessa tapauksista. Vastaavasti naisuhrien kohdalla myös epäilty oli nainen vain 4 prosentissa tapauksista.

Vuonna 2019 aikuisiin kohdistuneesta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta puolet oli avio- tai avopuolisoiden välistä. Avio- ja avopuolisoiden osuus perhe- ja lähisuhdeväkivallasta nousi prosenttiyksikön edellisvuodesta. Puolisoiden välisestä väkivallasta 58 prosenttia on avio- tai avopuolisoiden välistä ja 42 prosenttia avopuolisoiden välistä. Avio- tai avopuolisoiden välisen väkivallan osuus on kymmenen vuoden aikana laskenut 4 prosenttiyksikköä. Miesuhreilla epäilty on uhrin nykyinen avio- tai avopuoliso noin 40 prosentissa tapauksia ja naisuhreilla hieman yli puolella. (Kts. kuvio 1)

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan toistuvuus

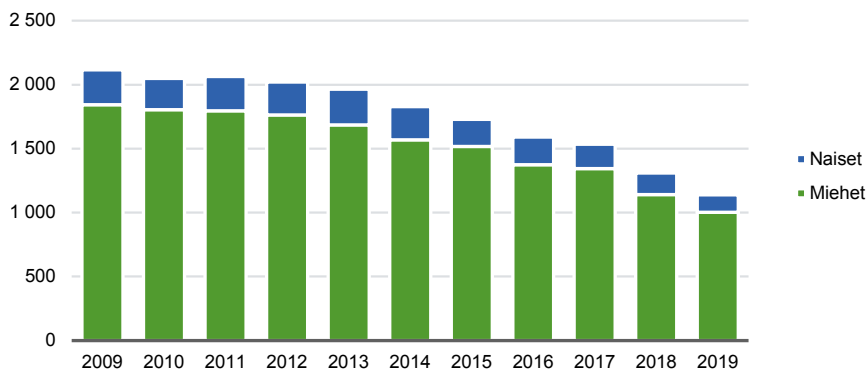
Vuonna 2019 tietoon tuli 10 600 perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapausta, ja näissä oli 8 000 eri uhria.² Uhreista 1 700 eli 20 prosenttia oli henkilöitä, jotka joutuivat perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhriksi useammin kuin yhden kerran vuonna 2019. Aikuisia toistuvan väkivallan uhreja oli 1 500, joista yli 90 prosenttia oli naisia.

Vuonna 2019 kaikista lähisuhdeväkivallan uhreista vain vajaalla sadalla oli voimassa oleva lähestymiskielto. Vajaalla 200 uhrilla oli aiemmin ollut lähestymiskielto tekijälle ja samoin vajaat 200 uhria sai uuden lähestymiskiellon tekijälle vuoden 2019 aikana.

Poliisin määräämien väliaikaisten lähestymiskieltojen ja käräjäoikeuksien määräämien lähestymiskieltojen määrät ovat viime vuosina vähentyneet. Vuonna 2019 lähestymiskieltoja määrättiin 1 139 kertaa. Lähestymiskielloista 88 prosenttia määrättiin miehille. Lähestymiskiellolla suojatuista 71 prosenttia oli naisia.

Kuvio 4. Lähestymiskieltoon määrättyjen henkilöiden lukumäärä 2009–2019

Lähestymiskieltoon määrättyjen lukumäärä

Lähisuhdeväkivallan osuus henkirikoksista

Pari- ja lähisuhdehenkirikokset

Kansallisen henkirikosseurannan³ mukaan pari- ja lähisuhdetapoissa surmattiin vuonna 2019 yhteensä 29 ihmistä, he muodostivat 36 prosenttia kaikista henkirikosuhreista. Määrä oli selvästi pienempi kuin vuonna 2018, jolloin uhreja oli 38. Määrä oli myös pienempi kuin kymmenen edeltävän vuoden vuotuinen keskimäärä, 32.

² Tilastokeskus. SVT: Rikos- ja pakkokeinotilasto.

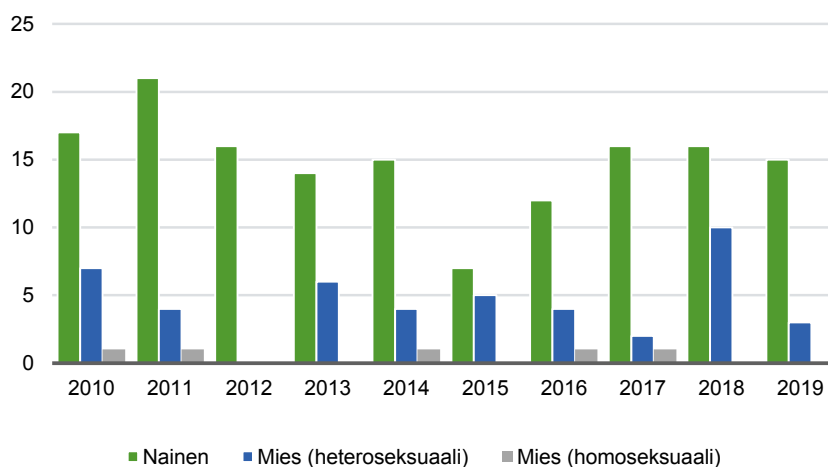
³ Henkirikosseuranta on Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin ja Poliisihallituksen ylläpitämä tutkimustietokanta henkirikoksista ja niiden teonpiirteistä. Tietokanta sisältää poliisin Suomessa rikosnimikkeillä tappo, murha, surma, lapsensurma sekä rikosnimikeyhdistelmällä pahoinpitelyrikos ja kuolemantuottamusrikos tutkitut rikokset. Rikokset kirjataan tietokantaan, kun poliisitutkinta on päättynyt. Tietokantaan ei kirjata henkirikoksen yrityksiä. Lisätietoja [Henkirikoskatsauksesta 2109](#).

Parisuhdetapot

Parisuhdehenkirikoksissa surmattiin vuonna 2019 yhteensä 18 ihmistä, 15 naista ja kolme miestä. Luvuissa ovat mukana myös entisen puolison tai seurustelukumppanin surmaamat. Kehitys erityisesti naisiin kohdistuneissa parisuhdetapoissa on ollut viime vuosina myönteinen. Parisuhdetappojen vuotuinen määrä väheni vuosina 2010–2019 runsaat 20 prosenttia, vuosikymmenen alkupuoliskon keskimäärin seitsemästätoista uhrista vuosikymmenen jälkipuoliskon kolmeentoista. Miehiin kohdistuneiden parisuhdetappojen vuotuinen määrä pysyi ajanjaksolla vakaana, keskimäärin viitenä. Kaikkiaan vuosikymmenen aikana parisuhdeessa surmattiin 149 naista ja 50 miestä. Miesuhreista viiden surmaaja oli miespuolinen parisuhdekumppani. Naisuhrien surmaaja oli aina miespuolinen.

Kuvio 5. Parisuhdesurmat 2010–2019

Parisuhdetapoissa surmattujen lukumäärä

Naisen surmaaja oli 56 prosentissa 2010-luvun parisuhdetappoja avio- tai avopuoliso, 19 prosentissa miesystävä ja 25 prosentissa entinen puoliso tai miesystävä. Rikoksista 36 prosenttia tapahtui tilanteessa, jossa osapuolet olivat eroamassa tai jo eronneet. Yhdeksässä parisuhdesurmassa (6 %) tekijä oli määrätty lähestymiskieltoon uhriin nähden ja yhdessä rikoksessa (0,7 %) lähestymiskieltohakemus oli vireillä.

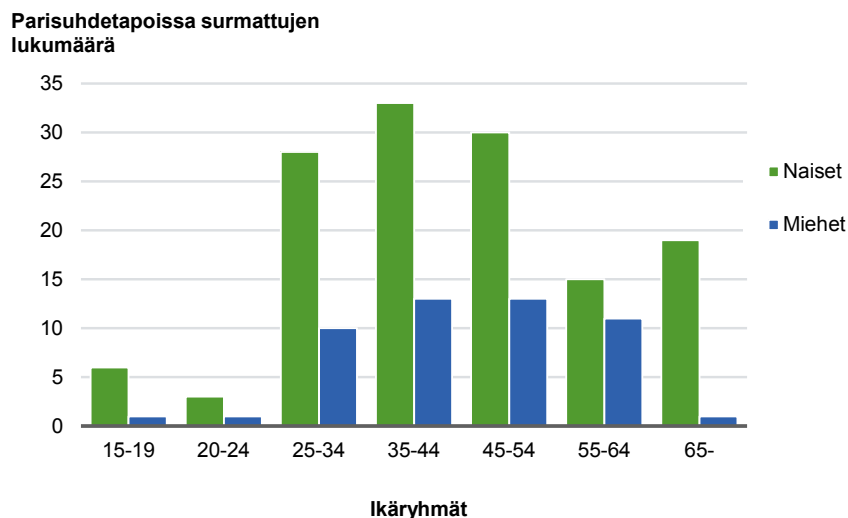
Miehen surmaaja oli 46 prosentissa rikoksista naispuoliso, 26 prosentissa naisystävä, 18 prosentissa entinen naispuoliso tai -ystävä ja 10 prosentissa miespartneri. Näistä rikoksista yhdessäkään tekijä ei ollut lähestymiskiellossa uhriin nähden.

Henkirikokseen päättyneistä parisuhdeista 80 prosentissa oli esitutkintatietojen mukaan esiintynyt väkivaltaa jo aiemmin, usein pitkäänkin. Uhrin aiemmasta väkivallasta tekijää kohtaan oli tietoja 25 prosentissa naisiin kohdistuneita ja 40 prosentissa miehiin kohdistuneita parisuhdetappoja. Tietoja tekijän aiemmista uhriin kohdistamista pahoinpitelyistä oli 80 prosentista naisiin ja 70 prosentista miehiin kohdistuneita tekoja.

Surmat tehtiin yleensä päihtyneinä. Naisiin kohdistuneista parisuhdetapoista 61 prosentissa tekijä ja 46 prosentissa uhri oli teko hetkellä jonkin päihteen vaikutuksen alainen. Ainoastaan 33 prosentissa tekoja kumpikin osapuoli oli rikoshetkellä selvä. Miehiin kohdistuneista teoista 82 prosentissa tekijä ja 87 prosentissa uhri oli teko hetkellä päihtynyt, vain seitsemässä prosentissa tekoja kumpikin osapuoli oli selvän päin.

Sekä naisilla että miehillä riski joutua parisuhdetapon uhriksi oli korkeimmillaan 25 vuoden iästä 64 vuoden ikään. Uhriksi joutumisen riskiero naisten ja miesten välillä oli sen sijaan suurimmillaan teini-ikässä ja 65 vuotta täyttäneillä. Pienimmillään riskiero oli 55–64 vuoden iässä.

Kuvio 6. Parisuhdetapoissa surmatut ikäryhmittäin 2010–2019

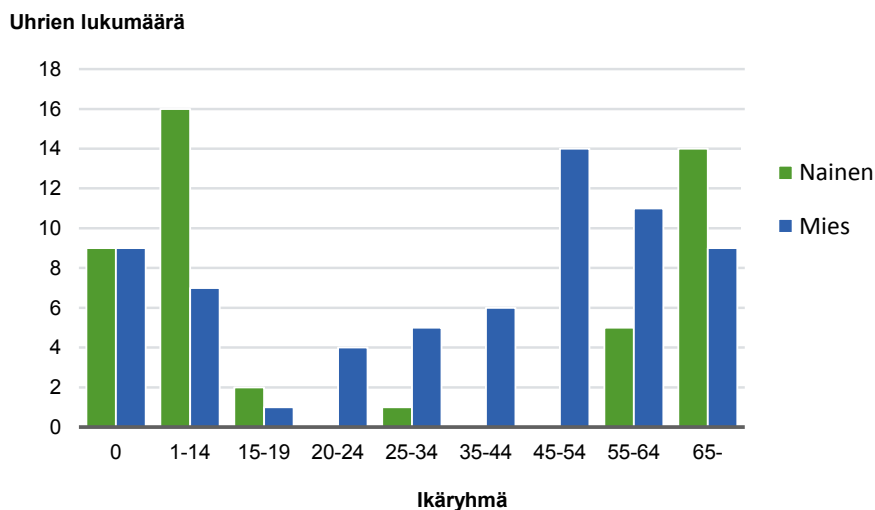
Muut lähisuhdetapot

Muissa lähisuhdehenkirikoksissa surmattiin vuonna 2019 yhteensä 11 ihmistä, seitsemän miestä ja neljä naista. Uhreista kolme oli lapsia. Vuosina 2010–2019 tämän tyyppisissä lähisuhdehenkirikoksissa surmattiin yhteensä 124 ihmistä, uhreista 44 (35 %) oli alle 15-vuotiaita lapsia. Aikuisista 15 vuotta täyttäneistä uhreista 55 oli miehiä ja 25 naisia. Myös näiden lähisuhdehenkirikosten vuotuinen keskimäärä pieneni vuosikymmenen mittaan. Vuosikymmenen alkupuolella lähisuhteessa tapahtuneita henkirikoksia tehtiin vuosittain keskimäärin 14, vuosikymmenen jälkipuoliskolla 10.

Alle 15-vuotiaan lapsen surmaaja oli 2010-luvun lähisuhdehenkirikoksissa lähes aina lapsen biologinen äiti (55 %) tai isä (39 %). Vain kolmessa rikoksista surmaaja oli joku muu: yhdessä isäpuoli, yhdessä äitipuoli ja yhdessä muu lähiomainen. Aikuisen naisen surmaaja oli 68 prosentissa rikoksia uhrin lapsi, kahdeksassa prosentissa lapsenlapsi, yhdessä rikoksessa veli ja yhdessä äiti. Muu omainen oli surmaajana 16 prosentissa tekoja. Aikuisen miehen surmaaja oli 33 prosentissa rikoksia uhrin biologinen lapsi ja 11 prosentissa lapsipuoli, 22 prosentissa rikoksia surmaaja oli uhrin veli tai velipuoli, yhdeksässä prosentissa isä tai äiti, seitsemässä prosentissa serkku ja 18 prosentissa muu sukulainen. Aikuisiin naisiin kohdistuneista lähisuhdetapoista 86 prosentissa surmaaja oli mies, aikuisiin miehiin kohdistuneista 94 prosentissa.

Riski kuolla muun lähisuhdeväkivallan kuin parisuhdetapon uhrina oli korkeimmillaan ensimmäisten ikävuosien aikana ja jälleen myöhäisestä keski-ikästä eteenpäin. Surmista lähes 70 prosenttia muodostui vanhempien alaikäisiin lapsiinsa tai aikuisten lasten iäkkäisiin vanhempiinsa kohdistamasta väkivallasta. Lähestymiskielto liittyi rikoksiin erittäin harvoin. Vain yhdessä tapauksista tekijä oli määrätty lähestymiskieltoon uhuriin nähden, lisäksi yhdessä tekijä oli lähestymiskiellossa uhrin lähiomaiseen nähden ja yhdessä lähestymiskieltohakemus oli vireillä.

Kuvio 7. Muissa lähisuhdetapoissa surmatut ikäryhmittäin 2009–2019

Aikuisiin kohdistuneista lähisuhdetapoista runsaassa 45 prosentissa oli tietoja aiemmasta osapuolten välisestä väkivallasta. Osuus oli samaa suuruusluokkaa sekä miehiin että naisiin kohdistuneissa teoissa. Päihdesidonnaisten tekojen osuus oli aikuisiin miehiin kohdistuneissa lähisuhdehenkirikoksissa merkittävä: 79 prosenttia tekijöistä ja 64 prosenttia uhreista oli tekohetkellä päihtynyt. Aikuisiin naisiin kohdistuneissa rikoksissa päihtyneiden osuus surmaajista 57 prosenttia, sen sijaan uhreista 74 prosenttia oli rikoshetkellä selviä.

Lähisuhdeväkivallan esiintyvyys väestötason uhritutkimusten perusteella

Lähisuhdeväkivalta kansallisessa rikosuhritutkimuksessa

Kansallinen rikosuhritutkimus⁴ on Helsingin yliopiston yhteydessä toimivan Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin (ent. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos) toteuttama kyselytutkimus, jonka tarkoituksena on kartoittaa väkivallan, omaisuusrikosten sekä rikollisuuden pelon esiintyvyyttä Suomessa. Tutkimuksen kohdejoukkona ovat Suomessa vakituisesti asuvat 15–74-vuotiaat henkilöt. Tutkimus on toteutettu vuoden välein, kaikkiaan kahdeksan kertaa, vuosina 2012–2019.

Vuoden 2019 kyselyn mukaan kahdeksan prosenttia vastaajista oli joutunut väkivallalla uhkailun kohteeksi viimeisten 12 kuukauden aikana.⁵ Vähintään läimäisyn käsittävää fyysistä väkivaltaa oli kokenut seitsemän prosenttia vastaajista, seksuaalista väkivaltaa tai sen yritystä puolestaan puolitoista prosenttia vastaajista. Naisten ja miesten välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja uhkailu- tai väkivaltakokemusten esiintyvyydessä, mutta naiset olivat kokeneet selkeästi useammin seksuaalista väkivaltaa. Ikäryhmittäiset erot kaikissa tekemuodoissa olivat kuitenkin huomattavia: uhkailu- ja väkivaltakokemusten esiintyvyys nuoremmassa ikäryhmissä oli selkeästi korkeampaa kuin vanhemmissa ikäryhmissä. 15–24-vuotiaista noin joka neljäs oli kokenut jotakin fyysisen väkivallan muotoa vuoden aikana, kun osuus vanhimmassa ikäryhmässä oli kuuden prosentin tasolla.

⁴ Lisätietoa [Kansallisesta rikosuhritutkimuksesta](#).

⁵ Danielsson, P., & Näsi, M. (2020). [Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2019 - Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia](#). (Katsauksia; Vuosikerta 2020, Nro 43)

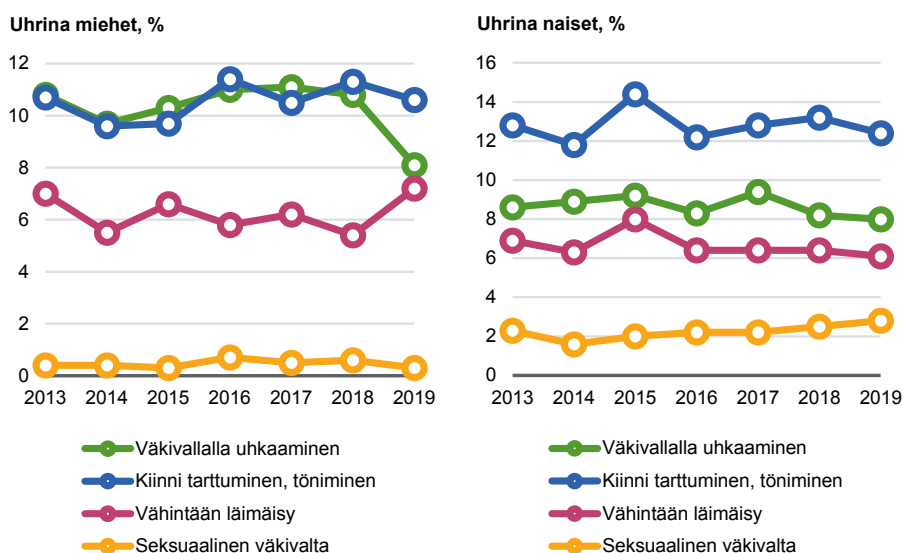

Taulukko 1. Uhkailun ja väkivallan kohteeksi vuoden aikana joutuneet sukupuolen ja ikäryhmän mukaan vuonna 2019 (% 15–74-vuotiaista)

	Kaikki	Sukupuoli		Ikä			
		Mies	Nainen	15–24	25–34	35–54	55–74
Väkivallalla uhkaaminen	8,0	8,1	8,0	14,7	10,1	8,3	3,8
Liikkumisen estäminen, tarttuminen, töniminen	11,5	10,6	12,4	25,0	14,8	11,0	4,5
Vähintään läimäisyyn käsittävä fyysinen väkivalta	6,7	7,2	6,1	14,2	7,6	6,6	3,1
<i>Fyysinen väkivalta yhteensä</i>	13,5	12,4	14,6	27,6	17,7	13,1	5,6
Seksuaaliväkivalta tai sen yritys	1,5	0,3	2,8	5,2	1,4	1,2	0,3
<i>Kaikki tekemuodot yhteensä</i>	17,5	16,0	19,0	33,8	23,6	17,0	7,8
Vastaaja	3218	1369	1849	591	731	794	1102

Väkivaltakokemusten esiintyvyys on vuosien 2013 ja 2019 välillä pysynyt melko vakaana sekä miesten että naisten osalta. Vähintään läimäisyyn käsittävän väkivallan yleisyys on tarkastelujaksolla vaihdellut miehillä viiden ja seitsemän, naisilla kuuden ja kahdeksan prosenttien välillä. Seksuaalisen väkivallan yleisyys on puolestaan vaihdellut naisten osalta kahden ja kolmen prosenttien välillä, miehillä osuus on ollut alle prosentin kaikissa mittauksissa.

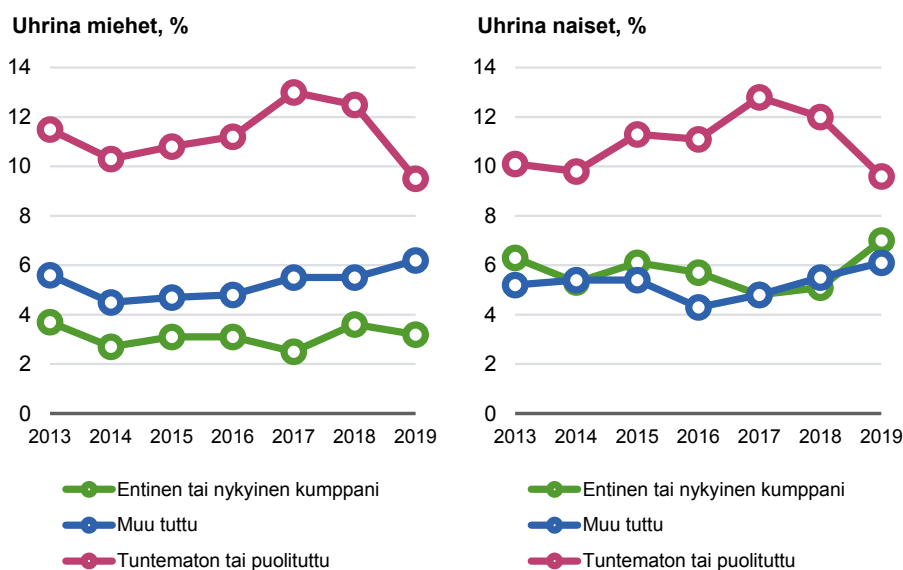
Miesten kokemien uhkailujen estimaatti oli kuitenkin vuonna 2019 noin kolme prosenttiyksikköä matalammalla tasolla edellisiin vuosiin nähden. Kaikkiaan havaitaan, että miesten ja naisten väliset erot väkivaltakokemusten esiintyvyydessä paikantuvat erityisesti lievempiin väkivallan muotoihin, kuten kiinni tarttumiseen ja tönimiseen.

Kuvio 8. Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden kohteeksi vuoden aikana joutuneet sukupuolen mukaan vuosina 2013–2019

Kuviossa 9 uhkailu- ja väkivaltakokemusten esiintyvyyttä on eritelty uhrin ja tekijän suhteen mukaan, käyttäen tutkimuksen jaottelua 1) entisiin tai nykyisiin kumppaneihin, 2) muihin uhrin läheisesti tuntemiin henkilöihin sekä 3) puolittuihin ja tuntemattomiin henkilöihin. Tuntemattoman henkilön taholta tapahtunut uhkailu ja väkivalta ovat vähentyneet vuoden 2017 tasosta sekä miesten että naisten osalta. Edellä mainituista teoista ilmoitti hieman alle kymmenys sekä miehistä että naisista, mikä oli noin kolme prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2017, mutta kuitenkin samalla tasolla kuin tätä edeltävinä vuosina.

Muiden tuttuja ja nykyisten tai entisten parisuhdekumppanien tekemien tekojen esiintyvyydessä ei havaita suuria muutoksia tarkasteluvälillä. Nykyisessä tai entisessä parisuhhteessa koetun uhkailun ja väkivallan yleisyys oli kuitenkin selkeästi yleisempää naisilla: vuonna 2019 seitsemän prosenttia naisista ja kolme prosenttia miehistä ilmoitti kokeneensa uhkailua tai väkivaltaa nykyisen tai entisen parisuhdekumppaninsa taholta. Valtaosin ero muodostuu eroista väkivallalla uhkaamisessa sekä lievemmistä väkivallan muodoista, kuten tyrkkimisestä ja tönimisestä. Tätä vakavammassa väkivallassa parisuhdeväkivallan yleisyydessä ei ollut eroja.

Kuvio 9. Uhkailu- ja väkivaltatilanteiden* kohteeksi vuoden aikana joutuneet, uhrin ja tekijän suhteen sekä sukupuolen mukaan vuosina 2013–2019 (*sis. seksuaalisen väkivallan)

Väkivaltakokemusten ohella Kansallisessa rikosuhritutkimuksessa tarkastellaan vastaajien pelkoa joutua väkivallan uhriksi erilaisissa tilanteissa sekä paikoissa. Lähisuhdeväkivallan pelkoa mitataan kysymällä, onko vastaaja pelännyt joutuvansa väkivallan kohteeksi jonkun perheenjäsenen taholta. Vuoden 2019 kyselyssä perheenjäsenen tekemän väkivallan kohteeksi joutumista oli pelännyt kuusi prosenttia naisista ja kolme prosenttia miehistä. Kaikkiaan lähisuhdeväkivaltaa pelänneiden osuus on pysynyt muuttumattomana vuodesta 2012. Huomionarvoista on, että lähisuhdeväkivallan pelko on kyselyn mukaan selkeästi vähäisempää kuin työpaikka- tai katuväkivallan pelko.

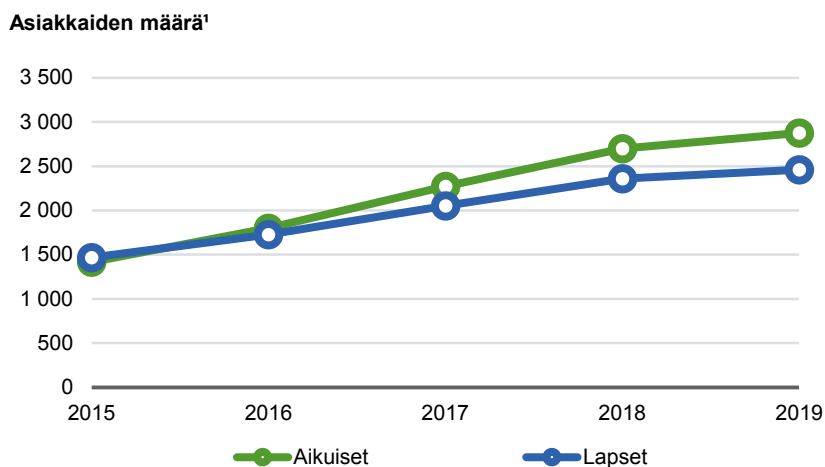
Lähisuhdeväkivalta erityispalveluissa

Turvakotipalvelut

Turvakodeissa oli vuonna 2019 yhteensä 5 354 asiakasta. Asiakkaista aikuisia oli 54 prosenttia ja lapsia 46 prosenttia. Aikuisista asiakkaista naisia oli 91 prosenttia ja miehiä 9 prosenttia. Vuonna 2019 asiakasmäärä kasvoi vuoteen 2018 verrattuna 6 prosenttia. Turvakotien asiakasmäärät ovat kasvaneet vuodesta 2015 lähtien, jolloin turvakotipalvelujen rahoitusvastuu siirtyi valtiolle. Vuodesta 2015 vuoteen 2019 kasvua on 75 prosenttia. Vuonna 2019 asiakkaat olivat yhteensä 92 408 päivää turvakodissa. Yksi asiakas oli turvakodissa keskimäärin 17 päivää.⁶

⁶ THL. Turvakotipalvelut 2019. Tilastoraportti 17/2020. Tilasto perustuu turvakodeilta vuosittain kerättäviin tietoihin. Vuonna 2019 oli yhteensä 28 turvakotia, joissa oli yhteensä 202 perhepaikkaa. Tiedonkeruun toteutus ja tietojen relevanssi on kuvattu alkuperäisessä tilastoraportissa.

Kuvio 10. Asiakkaiden määrä turvakodeissa vuosina 2015–2019

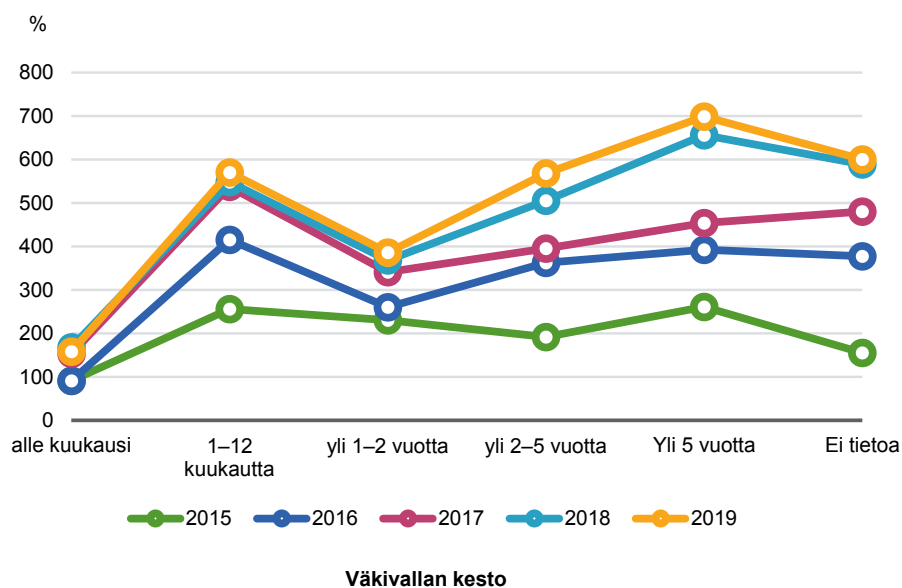

¹ Ei tarkempaa tietoa asiakkaista: 2015 N=171, 2016 N=8, 2017 N=8, 2018 N=8, 2019 N=15

Moni asiakas tulee turvakotiin pienten lasten kanssa. Vuonna 2019 alle neljävuotiaita oli 16 prosenttia asiakkaista, edellisenä vuonna vastaava luku oli 17 prosenttia. 15–17-vuotiaiden lasten määrä on huomattavasti pienempi kuin nuorempien lasten. Turvakotien asiakkaista 25–34-vuotiaita oli 18 prosenttia, vuonna 2018 vastaava luku oli 19 prosenttia. Vuonna 2019 turvakotiin yksin, ilman lapsia tulevien aikuisasiakkaiden määrä laski vuoteen 2018 verrattuna neljä prosenttia.

Vuonna 2019 turvakotien 15 vuotta täyttäneiden asiakkaiden kokema väkivalta oli kestänyt vuoden tai alle vuoden 24 prosentilla asiakkaista. Vuodesta viiteen vuoteen väkivalta oli kestänyt 32 prosentilla asiakkaista ja yli viisi vuotta 23 prosentilla asiakkaista. Edellisiin vuosiin verrattuna väkivallan kestossa ei ole merkittäviä muutoksia.

Kuvio 11. Turvakotien asiakkaiden kokema väkivallan kesto 2015–2019

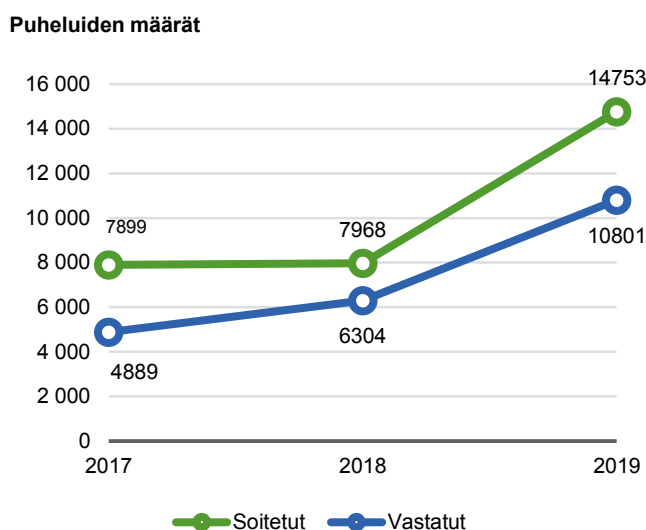
Turvakotiasiakkaiden asumisesta kerätään tietoa ennen turvakotijaksoa ja turvakotijakson päättyessä. Kysymykset asiakkaan asumisjärjestelyistä koskevat 18 vuotta täyttäneitä asiakkaita. Vuonna 2019 turvakotiin tulleista asiakkaista 61 prosenttia asui väkivallan tekijän kanssa yhdessä (60 % vuonna 2018) ja 30 prosenttia ei asunut (29 % vuonna 2018). Turvakotijakson jälkeen väkivallan tekijän kanssa samassa asunnossa asui 18 prosenttia

asiakkaista (19 % vuonna 2018) ja eri asunnoissa 61 prosenttia asiakkaista (58 % vuonna 2018).

Nollalinja

Maksuton auttava puhelin Nollalinja⁷ aloitti toimintansa vuoden 2016 lopulla. Nollalinjaan tuli vuonna 2019 yhteensä 14 753 puhelua, joista vastattiin yhteensä 73 prosenttiin. Puheluiden määrä on kasvanut koko Nollalinjan toiminta-ajan palvelun tunnettuuden kasvaessa.

Kuvio 12. Nollalinjan puheluiden määrät 2017–2019

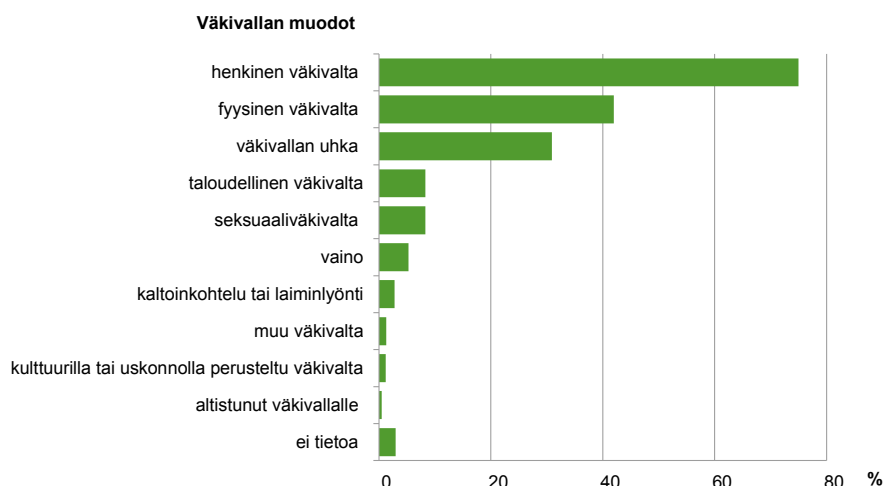
Lähisuhdeväkivallasta Nollalinjaan soittivat eniten henkilöt, jotka itse olivat olleet väkivallan kohteena (84,8 %) (N = 6 067). Toiseksi eniten soittajissa oli väkivaltaa kohdanneiden omaisia (11,2 %). Lisäksi Nollalinjalle soittivat väkivallan tekijät (4,6 %), viranomaiset (2,7 %) ja muut henkilöt (0,8 %). Samassa puhelussa on voinut olla mukana esimerkiksi väkivallan kokija ja tekijän, väkivallan kokija ja omainen tai väkivallan kokija ja viranomainen.

Väkivallan kohteena (N = 5 966) oli Nollalinjaan tulleissa puheluissa useimmiten nainen (85,2 %). Mies oli väkivallan kohteena reilussa kymmenesosassa (12,5 %) puheluista ja sukupuolena oli muu pienessä osassa puheluista (2,2 %). Väkivallan tekijänä (N = 5 862) puolestaan oli suuressa osassa tapauksista mies (75,9 %). Nainen oli väkivallan tekijänä yli kymmenesosassa (14,4 %), ja nainen ja mies 7 prosentissa tapauksista. Osassa tapauksista väkivallan tekijänä oli muu henkilö (2,7 %). Puheluiden aikana esiin tulleissa tapauksissa väkivallan kohteena oli useimmiten nainen ja väkivallan tekijänä mies.

Vuonna 2019 Nollalinjaan soitetuissa puheluissa tuli väkivallan muodoista esille eniten henkinen väkivalta (75 %) ja toiseksi eniten fyysinen väkivalta (42 %). Väkivallan uhkaa ilmaistiin noin kolmasosassa sekä taloudellista ja seksuaaliväkivaltaa noin joka kymmennessä puhelussa. Vainoa, kaltoinkohtelua, väkivallalle altistumista sekä kulttuurilla tai uskonnolla perusteltua väkivaltaa tuli puheluissa esille vähäisesti.

⁷ Nollalinja on ympärivuorokautinen ja valtakunnallinen auttava puhelin kaikille, jotka ovat läheisessä ihmissuhteessaan kokeneet väkivaltaa tai sen uhkaa. Nollalinjalle voivat soittaa myös väkivaltaa kokeneiden läheiset sekä ammattilaiset ja viranomaiset, jotka tarvitsevat neuvoja asiakastyöhönsä.

Kuvio 13. Koetun väkivallan muodot Nollalinjan puheluissa 2019

Nollalinjaan tulleissa puheluissa oli tyypillisimmin kyse parisuhdeväkivallasta. Väkivallan tekijä (N = 5754) oli useimmiten nykyinen tai entinen puoliso, avopuoliso tai seurustelukumppani (80,1 %) ja hieman alle viidesosassa joku muu sukulainen. Noin 5 prosentissa puheluista tekijän kerrottiin olleen joku muu henkilö, joka saattoi olla soittajalle tuttu tai tuntematon. Hyvin harvassa puhelussa ei tullut tarkemmin esille, kuka oli tehnyt väkivaltaa (3 %).

Nollalinjalle vuonna 2019 soittaneista henkilöistä kaksi kolmasosaa kertoi väkivaltaa tapahtuneen (N = 4926) usein tai toistuvasti (66,4 %). Väkivalta oli ollut kertaluontoista tai joskus tapahtuvaa kolmasosassa puheluista (33,3 %).

HUS Seri-tukikeskus

Suomen ensimmäinen seksuaalista väkivaltaa kokeneiden Seri-tukikeskus⁸ avattiin Helsinkiin HUS:n Naistenklinikalle 29.5.2017. Vuosien 2019 ja 2020 aikana Seri-tukikeskukset on avattu kaikkiin yliopistosairaaloihin: Turkuun 05/2019, Tampereelle 06/2019, Kuopioon 10/2019 ja Ouluun 02/2020.

HUS Seri-tukikeskus palvelee ympäri vuorokauden koko Uudenmaan alueen yli 16-vuotiaita seksuaalista väkivaltaa kokeneita sukupuolesta riippumatta. Tukikeskukseen voi hakeutua yhden kuukauden kuluessa seksuaaliväkivaltatapahtumasta. Seri-tukikeskus huolehtii mm. oikeuslääketieteellisistä tutkimuksista näytteenottoineen, sukupuoliteitse tarttuvien tautien seulonnasta ja -ehkäisystä sekä raskauden jälkiehkäisystä. Tukikeskuksesta seksuaaliväkivallan uhri saa myös moniammatillista psykososiaalista tukea toipumiseen.

Perustamisestaan lähtien HUS Seri-tukikeskuksen asiakasmäärä on ollut pikkuhiljaa nousussa ollen vuonna 2019 1,2 uutta asiakasta/päivä. Vuonna 2019 HUS Seri-tukikeskuksessa oli yhteensä 444 ensikäyntiä.

⁸ [Lisätietoja HUS Seri-tukikeskuksesta](#)

Taulukko 2. HUS Seri-tukikeskuksen ensikäyntimäärät 2017–2019 (Vuoden 2017 tiedot ovat 29.5– 31.12. väliseltä ajalta)

Vuosi	Kaikki ensikäyntiasiakkaat	Alle 16-vuotiaat	Raskaudenkeskeytyspotilaat	Seksuaaliväkivaltaa kokeneet asiakkaat	Seksuaaliväkivaltaa kokeneiden asiakkaiden sukupuoli		
					naisia	miehiä	trans-/inter-/muunsukupuolisia
	n	n (%)					
2017	189	7 (3,7 %)	5 (2,6 %)	177	172 (97,2%)	5 (2,8 %)	0 (0 %)
2018	409	33 (8,1 %)	7 (1,7 %)	369	354 (95,5 %)	8 (2,2 %)	7 (1,9 %)
2019	444	30 (6,8 %)	8 (1,8 %)	406	380 (93,6 %)	24 (5,9 %)	2 (0,5 %)

Seri-tukikeskuksen asiakkaiden ikäjakauma on ensimmäisten toimintavuosien aikana pysynyt samankaltaisena. Hieman yli puolet tukikeskuksen asiakkaista on alle 25-vuotiaita ja kolme neljäsosaa alle 30-vuotiaita. Toisaalta vanhin tukikeskuksen asiakas on ollut 82-vuotias.

Tieto epäilystä tekijästä Seri-tukikeskuksessa tilastoidaan ensikäynnin yhteydessä tutkitavan kertoman mukaisesti. Tavallisimmin epäilty tekijä on uhrille entuudestaan tuttu. Läheinen (puoliso, seurustelu/asuinkumppani, lähisukulainen) epäiltynä tekijänä oli vuonna 2019 nimetty 12,3 prosentissa tapauksista.

Taulukko 2. Ilmoitetut tekijätiedot vuosina 2017–2019 (Vuoden 2017 tiedot ovat 29.5– 31.12. väliseltä ajalta)

	2017		2018		2019	
	n	%	n	%	n	%
Tuntematon	49	27,7 %	76	20,6 %	95	23,4 %
Läheinen ⁹	24	13,6 %	31	8,4 %	50	12,3 %
Tunnettu ¹⁰	45	25,4 %	101	27,4%	115	28,3 %
Ilmatuttu ¹¹	55	31,1 %	141	38,2%	98	24,1 %
Ei tietoa	4	2,3 %	20	5,4 %	48	11,8 %
Yhteensä	177	100 %	369	100 %	406	100 %

Muut Seri-tukikeskukset

Suomen toinen seksuaalista väkivaltaa kokeneiden Seri-tukikeskus avattiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä Turussa Tyks:n naistenlinikalla 6.5.2019. Tyks:n Seri-tukikeskus palvelee ympäri vuorokauden päivystystapauksissa.

Toiminnan alusta lähtien Tyks:n Seri-tukikeskuksen asiakasmäärä on vaikuttanut olevan nousussa. Ensimmäisenä toimintavuonna 6.5.2019- 31.12.2019 kokonaisasiakasmäärä oli 87, joka tarkoittaa n. 2,5 uutta uhria viikoittain. Vilkkaimmat toimintakuukaudet ensikäyntien osalta olivat touko-, kesä-, heinä ja marraskuu. Ensikäynneistä 57 prosenttia tapahtui päivystysajalla. 60 prosenttia uhreista tuli hoitoon suoraan Tyks Seri-tukikeskukseen 3 vuorokauden kuluessa tapahtuneesta, mutta lähes 30 prosenttia uhreista tuli yli 10 vrk:n

⁹ Puoliso, seurustelu/asuinkumppani, lähisukulainen (=1. asteen sukulainen).

¹⁰ Uhrille entuudestaan tuttu henkilö (esim. kaveri, muu sukulainen, työ/harrastuskaveri)

¹¹ Uhri tavannut tekijän ensimmäisen kerran edeltävän 24h aikana.

viiveellä, jolloin Seri-näytteenottoa enää tehty tai näytteet oli jo otettu toisessa Seritukikeskuksessa.

Tyks:n Seritukikeskuksen kaikki asiakkaat vuonna 2019 olivat naisia. Puolet tukikeskuksen asiakkaista oli alle 25-vuotiaita ja reilusti yli kaksi kolmasosaa alle 30-vuotiaita. Kuitenkin vanhin tukikeskuksen asiakas oli yli 70-vuotias.

Tampereelle avattiin Suomen kolmas Seritukikeskus 10.6.2019. Noin puolen vuoden toiminnan aikana Seritukikeskuksessa kävi 57 asiakasta, jotka kaikki olivat naisia. Asiakkaista alaikäisiä (16-17-vuotiaita) oli 10 kpl.

Tays:n Seritukikeskuksessa kohdatuista asiakkaista noin puolessa tapauksista epäilty tekijä on uhrille entuudestaan tuttu. Läheinen (puoliso, ex-puoliso, seurustelu/asuinkumppani, lähisukulainen) epäiltynä tekijänä oli vuonna 2019 nimetty 14 prosentissa tapauksista.

MARAK-työryhmät

Moniammatillinen riskinarviointikokous eli MARAK12 on vakavan parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin ja uhrin turvallisuuden parantamisen moniammatillinen toimintamalli. MARAK-menetelmä otettiin Suomessa käyttöön vuonna 2010 ja toimintaa koordinoi kansallisesti THL.

MARAK kokoaa alueella toimivat uhrin auttamiseksi työskentelevät viranomaiset ja järjestöt yhteen ja koordinoi uhrille annettavaa tukea. MARAK-työryhmiä on Suomessa jokaisen maakunnan alueella yhteensä kymmenellä eri paikkakunnilla. Vuonna 2019 Suomessa oli toiminnassa 37 paikallista työryhmää.

Itse toimintamalli on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa uhrille tehdään systemaattinen väkivallan riskinarviointi MARAK-lomakkeen avulla. Jos riski on kohonnut, työryhmä voi hänen suostumuksellaan auttaa uhria. Työryhmässä laaditaan moniammatillinen suunnitelma, jonka tarkoitus on parantaa uhrin turvallisuutta.

MARAK-työryhmien asiakkaat

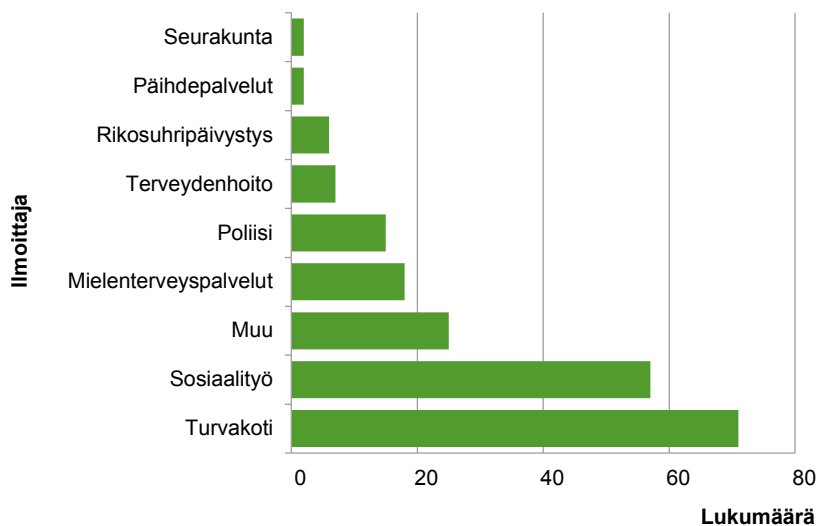
Paikallisen MARAK-työryhmän asiakkaaksi voi ohjautua mistä tahansa sosiaali- ja terveyspalvelusta tai poliisista, jossa uhrille on tehty vakavan parisuhdeväkivallan riskinarviointi. Kriteereinä asiakasohjaukselle pidetään noin 14 riskipistettä (kyllä-vastausta) MARAK-lomakkeella, vuoden aikana samaan osoitteeseen toistuvia kotihälytyksiä perheväkivaltakoodilla tai ammattilaisen arviota uhrin mahdollisesta hyötymisestä moniammatillisesta avusta tilanteeseensa.

MARAK-työryhmät tilastoivat asiakkaistaan tunnistettomia perustietoja, joita voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä. Vuonna 2019 Suomen MARAK-työryhmissä tilastoihin käsitelty yhteensä 203 asiakastapausta. Valtaosa tilastoiduista asiakastapauksista ohjautui MARAK-työryhmään joko turvakodista (71 kpl) tai sosiaalityön palvelusta (57 kpl). Terveydenhuollon tai poliisin asiakasohjaukset olivat selvästi harvinaisempia.

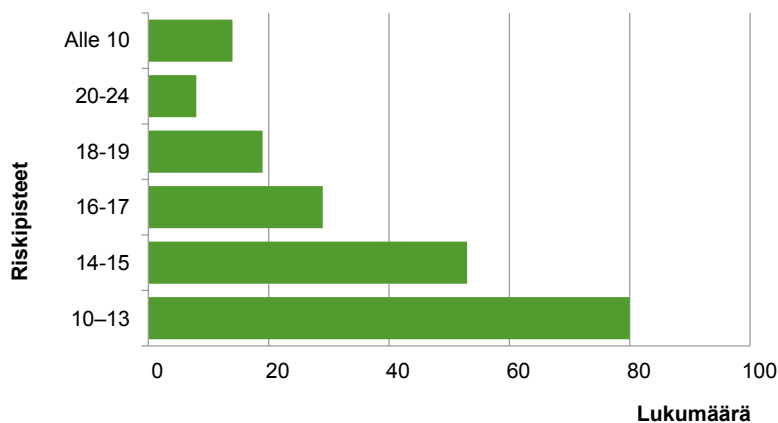
¹² [Lisätietoa MARAK-menetelmästä.](#)

Kuvio 14. MARAK-työryhmien asiakasohjaukset 2019

Yleisimmin MARAK-asiakastapausten systemaattiseen riskinarviointilomakkeeseen kirjatut riskipisteet olivat joko hieman alle tai hieman yli 14 riskipistettä. 10–13 riskipistettä kirjattiin 39 prosentissa tapauksista ja 14–15 riskipistettä 14 prosentissa tapauksista. 16–17 riskipistettä kirjattiin 14 prosentissa tapauksista ja 18–19 pistettä yhdeksässä prosentissa tapauksista. Lähes maksimipistemäärät eli 20–24 riskipistettä kirjattiin neljässä prosentissa tapauksista ja alle 10 riskipistettä puolesta seitsemässä prosentissa tapauksista.

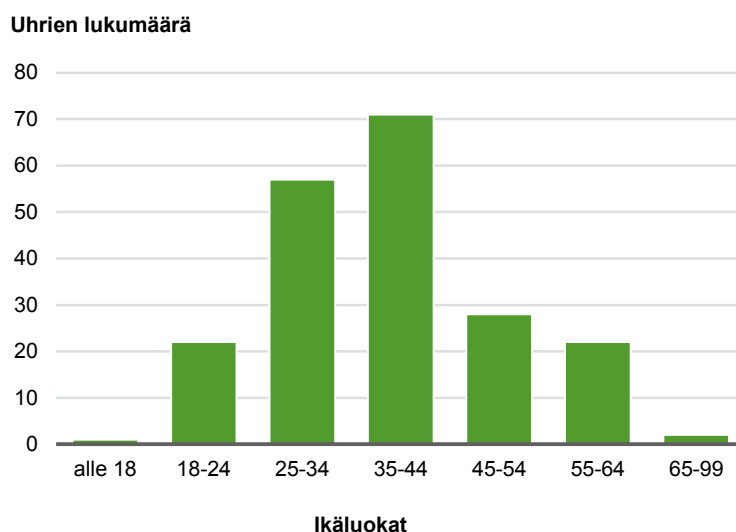
Kuvio 15. MARAK-asiakkaiden riskipisteet 2019

MARAK-työryhmien vuonna 2019 auttamista uhreista kaksi oli miehiä ja loput 201 naisia. Uhrien ikä oli yleisimmin 35–44 -vuotta. Toiseksi yleisin ikähaarukka oli 25–34 -vuotta. Uhrit olivat näin ollen tyypillisimmin varhaiskeski-ikäisiä tai nuorehkoja naisia.

Kuvio 16. MARAK-asiakkaiden ikä 2019

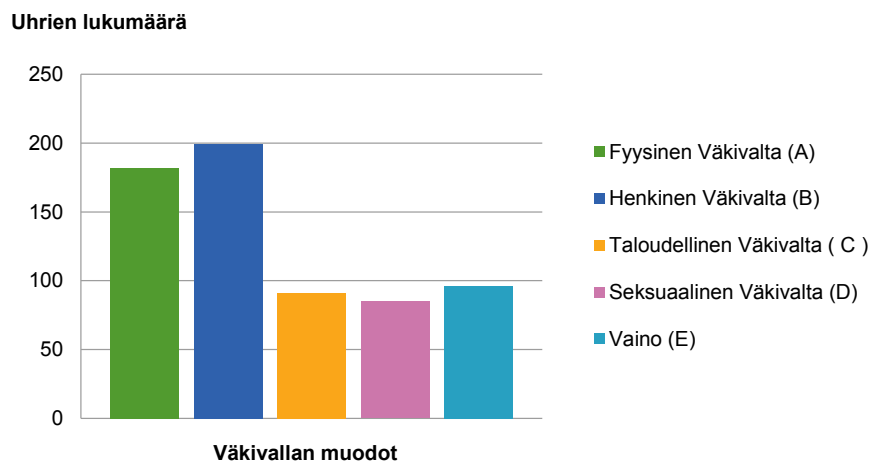

Valtaosalla eli 86 prosentilla MARAK-asiakkaista oli samassa taloudessa asuvia lapsia. Lähes puolessa (44 %) tapauksista, samassa taloudessa asuvat lapset olivat vielä aivan pieniä, iältään 0–6 -vuotiaita. Lähes yhtä usein (40 %) lapset olivat kouluikäisiä, eli 7–15 -vuotiaita. Vastaavasti 16–17 -vuotiaita lapsia oli 10 prosentilla ja täysi-ikäisyyden saavuttaneita lapsia oli kuudella prosentilla niistä asiakkaista, joilla tilastoitiin samassa taloudessa asuvia lapsia.

Uhrin äidinkieleksi ilmoitettiin suomi 91 prosentissa tapauksista. Muuta kieltä äidinkielenään puhuvia oli tilastoiduista asiakastapauksista yhteensä yhdeksän prosenttia. Yleisimpiä tilastoituja muita kieliä oli arabia (neljä asiakasta) ja venäjä (kolme asiakasta).

Uhrit ilmoittivat yleisesti kokeneensa useampaa kuin yhtä väkivallan muotoa. Tyypillisintä oli henkisen väkivallan kokeminen, jota ilmeni 98 prosentissa tapauksista. Myös fyysisen väkivallan kokeminen 90 prosentissa tapauksista oli yleistä. Vainoa ilmoitti kokeneensa lähes joka toinen (47 %) tapauksista. Taloudellisen väkivallan (45 %) ja seksuaaliväkivallan (42 %) kokemukset olivat myös varsin yleisiä.

Kuvio 17. MARAK-asiakkaiden kokeman väkivallan muodot

Ilmoitetuista tekijöistä 47 prosenttia oli uhrin ex-puolisoita, 47 prosenttia avo- tai aviopuolisoita ja kuusi prosenttia nykyisiä seurustelukumppaneita.

Lähisuhdeväkivalta 2019 -tilastoraportin kirjoittajat

Tilastoraportin teksti on tuotettu usean asiantuntijan yhteistyönä:

Lähisuhdeväkivallasta viranomaisten rikostilastoissa on kirjoittanut yliaktuaari Kimmo Haapakangas Tilastokeskuksesta.

Lähisuhdeväkivallan osuudesta henkikirikoksissa on kirjoittanut yliopistotutkija Martti Lehti Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista.

Lähisuhdeväkivallasta kansallisessa rikosuhritutkimuksessa ovat kirjoittaneet tutkijat Petri Danielsson ja Matti Näsi Helsingin Yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista.

Lähisuhdeväkivallasta turvakotipalveluissa ovat kirjoittaneet kehittämispäällikkö Joonas Peltonen ja suunnittelija Saana Kaipainen Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL).

Lähisuhdeväkivallasta Nollalinja-puhelinpalvelussa ovat kirjoittaneet erityisasiantuntija Elisa Niklander ja erikoistutkija Johanna Hietämäki Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL).

Lähisuhdeväkivallasta HUS Seri-tukikeskuksen tilastoimissa asiakastapauksissa on kirjoittanut osastonlääkäri Riina Korjamo Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiristä (HUS).

Lähisuhdeväkivallasta muissa Seri-tukikeskuksissa ovat kirjoittaneet kättilö ja seksuaali-neuvoja Jenni Rautio Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin Turun yliopistollisesta keskussairaalaasta (Tyks) ja osastonsihteeri Kati Järvinen Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Tampereen yliopistollisesta sairaalasta (Tays).

Lähisuhdeväkivallasta MARAK-työryhmien käsittelemässä asiakastapauksissa on kirjoittanut kehittämispäällikkö Martta October Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (THL).

Käsitteet ja määritelmät

Lähisuhdeväkivalta: Väkivalta, jonka tekijä ja kohde ovat tai ovat olleet keskenään läheisessä suhteessa. Lähisuhdeväkivalta voi kohdistua henkilön nykyiseen tai entiseen kumppaniin, lapseen, lähisukulaiseen tai muuhun läheiseen.

MARAK-työryhmä: Paikallinen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista, poliisista ja keskeisistä järjestöistä koostuva työryhmä, jonka tehtävänä on laatia vakavan parisuhdeväkivallan uhrille tai sen uhan alla elävälle hänen turvallisuutensa parantamiseksi moniammatillinen suunnitelma.

Nollalinja: Istanbulin sopimuksen 24 artiklan nojalla Suomeen perustettu maksuton, ympärivuorokautinen ja valtakunnallinen auttava puhelin lähisuhdeväkivaltaa tai naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tai jommankumman uhkaa kokeneille. Tukea myös läheisille ja ammattilaisille.

Parisuhdetappo: Tappo, joka kohdistuu henkilön seurustelukumppaniin tai nykyiseen tai entiseen puolisoon.

Perheväkivalta: Lähisuhdeväkivalta, joka kohdistuu saman perheen jäseneneen.

Seri-tukikeskus: Istanbulin sopimuksen 25 artiklan nojalla Suomeen perustettu seksuaaliväkivaltaa kohdanneiden akuutti (alle 1 kk tapahtuneesta) tukiyksikkö yli 16-vuotiaille sukupuolesta riippumatta.

Turvakoti: Turvakoti on lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille tarkoitettu kodinomainen paikka, jossa saa suojan väkivallalta ja apua väkivallan loppumiseksi. Turvakodissa tarjotaan akuuttiin tilanteeseen ammatillista tukea, neuvontaa ja ohjausta.

---

www.thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/terveyden-ja-hyvinvoinnin-edistaminen/lahisuhdevakivalta

Laatuseloste

Lähisuhdeväkivalta 2019

Tilastotietojen relevanssi

Tämä tilastoraportti on järjestyksessä toinen THL:n julkaisema lähisuhdeväkivaltatilasto. Edellinen julkaistiin vuonna 2018 (Lähisuhdeväkivalta 2017). Raportti julkaistaan jatkossa kahden vuoden välein sitä sisällöllisesti kehittäen.

Tilastoraportti kokoaa yhteen vuotta 2019 koskevaa tilasto- ja tutkimustietoa lähisuhdeväkivallasta Suomessa. Lähisuhdeväkivaltaa kuvataan tarkastellen ensiksi viranomaisten tietoon tulleiden lähisuhdeväkivallan uhrien sekä henkirikosten seurantajärjestelmässä analysoituja määriä. Toiseksi raportti kokoaa tietoa väkivallan esiintyvyydestä uhritutkimuksessa. Kolmanneksi raportti sisältää tietoa lähisuhdeväkivaltaan tarkoitettujen erityispalvelujen asiakasmääristä ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen kehitetyistä toimintamalleista.

Tilastossa hyödynnettyjä aineistoja kuvataan tarkemmin alla. Aineistot eivät suoraan kuvaa väkivaltakokemusten yleisyyttä eri väestöryhmissä, sillä kaikki eivät tunnista kokemuksia väkivallaksi, halua kertoa niistä tutkimuksissa, tee ilmoitusta viranomaisille tai hae kokemustensa käsittelyyn apua erityispalveluista. Väkivaltakokemuksia kartoittavissa uhritutkimuksissa kysytään vain tietyistä koetun väkivallan muodoista. On myös muita koetun väkivallan muotoja, joista tällä hetkellä on saatavilla niukalti tietoa. Tällaisia ovat esimerkiksi taloudellinen väkivalta, huolenpidon laiminlyönti, psykologinen kontrollointi, vaino ja kunniaan liittyvä väkivalta. Toistaiseksi ei niin ikään ole saatavilla tarkkaa tietoa lähisuhdeväkivallan tunnistamisesta peruspalveluissa eikä esimerkiksi lähisuhdeväkivallan vuoksi päivystyspoliklinikalla asioineiden määräästä.

Tilastoraportin sisältötietoa tullaan kehittämään ja tarvittaessa laajentamaan jatkossa. Tilastoraportissa julkaistavat tietolähteet saattavat myös vaihdella eri vuosina. Jatkossa tavoitteena on lisätä tilastoon myös lähisuhdeväkivaltaa koskevia tietoja THL:n väestökyselyistä.

Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Rikos- ja pakkokeinotilasto

Rikos- ja pakkokeinotilaston¹³ tuottaa Tilastokeskus. Tilastossa kuvataan poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleita rikoksia. Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto saadaan poliisin käytössä olevasta automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvasta rikosilmoitusjärjestelmästä. Lähisuhde- ja perheväkivaltatilasto perustuu rikos-tilaston vuosiaineistoon yhdistettynä väestötilastoihin.

Perhe- ja lähisuhdeväkivalta-aineisto on muodostettu rekisteritietojen pohjalta poliisille ilmoitetuista rikoksista. Poliisin Patja-järjestelmän rikosilmoitusaineiston uhrille ja epäillylle on yhdistetty Tilastokeskuksen aineistoista kotipaikkatietoja, tieto perheasemasta sekä lapsista, vanhemmista, aviopuolisosta ja rekisteröidystä puolisosta. Perheaseman ja asuintietojen perusteella on päätelty asuvatko uhri ja epäilty avoliitossa. Rekisteriaineiston tiedot ovat tilastovuoden tietoja. Aineistossa on myös huomioitu sellaiset tapaukset, joissa uhri ja epäilty ovat tilastovuotta edeltävänä vuonna asuneet avoliitossa. Tilastoaineistoon on lisätty tarkastelu siitä, onko uhrilla ja epäillyllä yhteinen lapsi. Mikäli uhri ja epäilty ovat keskenään avo- tai avoliitossa tai ovat entinen avio- tai avopari, he kuuluvat ensisijaisesti näihin luokkiin ja vasta sen jälkeen tarkastellaan, onko uhrilla ja epäillyllä yhteistä lasta.

Henkirikosseuranta

¹³ [Lisätietoja Rikos- ja pakkokeinotilastosta.](#)

Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on vuodesta 2002 ylläpitänyt yhdessä poliisiammattikorkeakoulun ja sisäministeriön poliisiosaston kanssa Henkirikollisuuden seurantajärjestelmää¹⁴, jonka avulla seurataan ja tutkitaan kuolemaan johdaneen väkivallan määrää ja piirteitä. Henkirikosseurantaa varten on perustettu tietokanta, johon kirjataan perustiedot poliisin tietoon tulevien tahallisten henkirikosten (murha, tappo, surma, lapsensurma) ja tahallisen pahoinpitelyrikoksen yhteydessä tehtyjen kuolemantuottamusrikosten osapuolista sekä teonpiirteistä. Tietokantaan ei kerätä tietoja henkirikoksen yrityksistä tai muista väkivaltarikoksista. Tiedot kerätään rikosten esitutkinnasta vastaavilta rikostutkijoilta määrämuotoisella sähköisellä lomakkeella. Ne kirjataan, kun esitutkinta on saatettu loppuun tai rikoksen ilmi tulosta on kulunut yksi vuosi. Tietokanta sisältää tiedot kaikista Suomen poliisin tutkimista esitutkinnassa todennäköisiksi henkirikoksiksi todetuista tapauksista. Tietojen kattavuus tarkistetaan poliisiasian tietojärjestelmän (PATJA) avulla. Henkirikostietokannan käyttöoikeus on Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutilla ja Poliisiammattikorkeakoululla.

Rikosuhritutkimus

Kansallisen rikosuhritutkimus¹⁵ on toteutettu yhdenmukaisin menetelmin vuodesta 2012 alkaen ja se toistetaan vuosittain. Sen perusjoukkona ovat 15–74-vuotiaat Suomessa (mukaan lukien Ahvenanmaa) vakituisesti asuvat henkilöt. Tästä joukosta poimitaan vuosittain tutkimusta varten Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä yhteensä 14 000 henkilön ositettu otos.

Tutkimuksen aineisto kerättiin posti- ja internet-kyselynä lokakuun 2019 ja maaliskuun 2020 välisenä aikana. Tiedonkeruun viivästyminen erityisesti lomakevastausten osalta vaikutti osaltaan Postin lakko. Kyselyn tulokset ovat keskeisiltä osin vertailukelpoisia Kansallisen rikosuhritutkimuksen vuosien 2012–2018 tietoihin, mutta eivät tätä aikaisemmin suoritettuihin uhritutkimuksiin, jotka eroavat tästä kyselystä sekä tietosisällön että kyselymenetelmien suhteen. Kaikkiaan kyselyyn vastasi 4 332 henkilöä, joista miehiä oli 1 953 ja naisia 2 379. Kyselyn vastausprosentti oli 15–74-vuotiaiden osalta 27,6 prosenttia.

Turvakotipalvelut

Tilasto perustuu THL:n turvakodeilta vuosittain keräämiin tietoihin. Vuonna 2019 Suomessa oli yhteensä 28 turvakotia, joissa oli yhteensä 202 perhepaikkaa. Tiedonkeruun toteutus ja tietojen relevanssi on kuvattu alkuperäisessä tilastoraportissa¹⁶.

Nollalinja -auttava puhelin

Nollalinja¹⁷ -auttavasta puhelimesta (www.nollalinja.fi) raportoidaan toisen kerran tässä julkaisussa. Tietojen relevanssia ei ole kuvattu muussa julkaisussa ja sen vuoksi tietojenkeruusta kerrotaan tässä yhteydessä tarkemmin. Nollalinja -auttavan puhelimen toiminnan järjestämisestä vastaa THL.

THL kerää anonyymia tietoa puheluiden määrästä, ajankohdista ja kestoista. Puhelinliittymän tuottava Elisa toimittaa raportit puheluiden määrästä ja ajankohdista. Soittajan puhelinnumero salataan kaikissa vaiheissa ja se ei tule missään vaiheessa näkyviin puheluihin vastaaville Nollalinjan työntekijöille, eikä THL:ään toimitettavaan raporttiin.

Lisäksi kerätään anonyymia tietoa soittajan roolista, väkivallan muodoista, käytetyistä palveluista ja millaista apua on annettu. Tätä varten on sähköinen anonyymien seurantalomakkeen, jonka Nollalinjan työntekijä täyttää puhelussa esiin tulleiden asiasisältöjen perusteella. Puheluissa ei haastatella asiakkaita ja tämän vuoksi

¹⁴ [Lisätietoja Henkirikollisuuden seurantajärjestelmästä.](#)

¹⁵ [Lisätietoja Kansallisesta rikosuhritutkimuksesta.](#)

¹⁶ [Lisätietoja Turvakotitilastosta.](#)

¹⁷ [Lisätietoja Nollalinjasta.](#)

lomakkeessa olevat tietosisällöt ovat puutteellisia niiltä osin, jos asia ei tule esille keskustelun aikana. Seurantalomakkeeseen ei täytetä mitään soittajan henkilöllisyyteen liittyviä tietoja, vaikka hän omaehtoisesti kertoisikin niistä puhelun aikana.

Seri-tukikeskukset

Suomen ensimmäinen seksuaalista väkivaltaa kokeneiden Seri-tukikeskus avattiin Helsinkiin HUS:n Naistenklinikalle 29.5.2017. Seri-tukikeskuksen tilasto on sairauskertomusjärjestelmästä erillinen verkkopohjainen taulukko, joka on perustettu tukikeskuksen raportointia ja tutkimusta varten. Taulukkoa täydentää Seri-tukikeskuksen henkilöstö oman työnsä ohella asiakaskäynneillä ilmi tulleiden tietojen perusteella. Tiedot taulukkoon pyritään täydentämään mahdollisimman pian käyntien jälkeen, mutta osa tiedoista kerätään jälkikäteen sairauskertomusjärjestelmästä. Vuonna 2019 toimintansa käynnisti myös kaksi muuta alueellista Seri-tukikeskustan Tyks:n ja Tays:n erityisvastuualueilla.

MARAK-työryhmät

MARAK-työryhmien asiakastiedoista raportoidaan ensimmäistä kertaa tässä julkaisussa. MARAK-työryhmien sihteerit tilastoivat käsittelemistään tapauksista THL:n ylläpitämään tilastoon ei-tunnisteellisia asiakastietoja, joita voidaan analysoida ja käyttää esimerkiksi toimintamallin kehittämiseen ja koulutuksen suuntaamiseen. Tietoja on kerätty vuodesta 2016, mutta ne julkaistaan ensimmäistä kertaa vuoden 2019 osalta tässä raportissa.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastoraportin teksti on tuotettu THL:n, Helsingin yliopiston ja Tilastokeskuksen asiantuntijoiden yhteistyönä. Merkityt kirjoittajat vastaavat oman tekstinsä oikeellisuudesta ja tarkkuudesta.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Rikos- ja pakkokeinotilasto ja turvakotitilasto sekä henkirikoskatsaus ja Kansallisen rikosuhritutkimuksen tulokatsaus julkaistaan vuosittain. Tähän tilastoraporttiin on koottu näiden lähteiden vuoden 2019 tuloksista sekä harvemmin julkaistavista eräitä erityispalveluja koskevista asiakastiedoista samaa vuotta koskevat tiedot yhteen.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Lähisuhdeväkivaltaa koskeva tilastoraportti julkaistaan kahden vuoden välein THL:n verkkosivuilla. Osa raporttiin kootuista tiedoista on julkaistu jo aiemmin vuoden 2020 aikana Tilastokeskuksen, Helsingin Yliopiston sekä THL:n muissa julkaisusarjoissa. Osa tiedoista, esimerkiksi Seri-tukikeskusten ja MARAK-työryhmien asiakastietoja, ei julkaista säännöllisesti muissa julkaisusarjoissa.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Rikos- ja pakkokeinotilastot kuvaavat hyvin rikollisuutta ja sen muutoksia. Tilastoitujen rikosten määriin vaikuttavat kuitenkin muutokset poliisin valvonnassa, lainsäädännössä sekä kansalaisten halukkuudessa ilmoittaa rikoksista poliisille. Esimerkiksi 15.4.2019 rikoslakiin lisättiin törkeä lapsenraiskaus (RL 20:7b).

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastoraportissa käytetyt käsitteet on kuvattu yllä ja ne ovat yhteneväiset THL:n vuonna 2020 julkaiseman Väkivaltakäsitteiden sanaston¹⁸ kanssa.

---

¹⁸ [THL Työpaperi 1/2020](#).

Våld i nära relationer 2019

Våld i nära relationer kommer oftare till myndigheternas kännedom

CENTRALA RÖN

- Enligt Statistikcentralen fick myndigheterna 2019 kännedom om 10 600 våldsbrott i parförhållanden eller nära relationer, vilket är 7 procent mer än föregående år.
- I 80 procent av de parförhållanden som avslutades med brott mot liv hade det enligt förundersökningen förekommit våld redan tidigare, ofta även länge.
- Enligt den nationella brottsofferundersökningen hade ungefär var fjärde (27 %) av 15-24-åringarna upplevt någon form av fysiskt våld under året, medan andelen i den äldsta åldersgruppen (55-74-åringar) var betydligt lägre (6 %).
- Skyddshemmen hade sammanlagt 5 354 klienter år 2019. Av klienterna var 54 procent vuxna och 46 procent barn. Av de vuxna klienterna var 91 procent kvinnor och 9 procent män. År 2019 ökade antalet klienter med 6 procent jämfört med 2018.

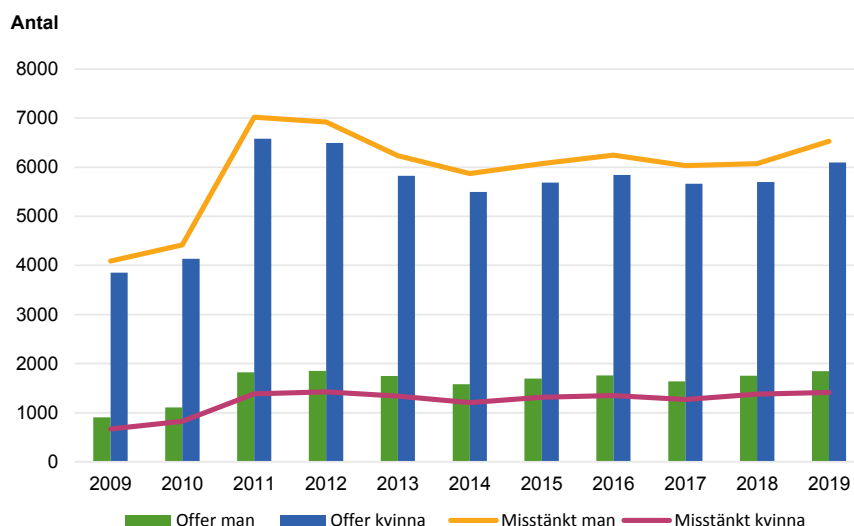
År 2019 ökade våldet i nära relationer, som myndigheterna fick kännedom om, med sju procent jämfört med året innan. 20 procent av offren utsattes för våld flera gånger under samma år. Färre brott mot liv i nära relationer begicks emellertid än föregående år. Minskningen av brott mot liv berodde i synnerhet på att andelen män som offer minskade jämfört med 2018.

I den nationella brottsofferundersökningen frågar man respondenterna om deras upplevelser av rädsla för våld i nära relationer samt om upplevelsen om att vara ett offer under de senaste 12 månaderna. Enligt undersökningen har rädslan för våld i nära relationer varit oförändrad redan i nästan tio år. Upplevt hot och våld förekommer i de yngre åldersgrupperna dock klart mer än i de äldre åldersgrupperna.

Denna statistikrapport samlar in statistik och forskning om våld i nära relationer i Finland 2019. Våld i nära relationer beskrivs genom att först granska de mängder som analyserats i uppföljningssystemet för offer för våld i nära relationer och brott mot liv som kommit till myndigheternas kännedom. För det andra sammanställer rapporten information om förekomsten av våld i forskningen kring offer. För det tredje innehåller rapporten information om antalet klienter inom specialtjänster avsedda för våld i nära relationer och om verksamhetsmodeller för identifiering av våld i nära relationer.

I denna rapport publiceras för första gången statistik från multiprofessionella riskbedömningsmöten, dvs. MARAK-arbetsgrupperna, som utvecklats för att hjälpa offer för allvarligt våld i parrelationer. Den föregående statistikrapporten om våld i nära relationer publicerades för två år sedan och avsikten är att upprepa rapporteringen med några års mellanrum.

Diagram 1. Familjevåld och våld i nära relationer enligt offrets kön, offer över 18 år och misstänkta gärningsmän, åren 2009-2019

Intimate partner violence 2019

Increase in intimate partner violence brought to the authorities' attention

MAIN FINDINGS

- According to Statistics Finland, 10,600 cases of family and intimate partner violence were brought to the authorities' attention in 2019, which was an increase of 7 per cent over the previous year.
- According to preliminary investigations, in 80 per cent of the cases where a relationship ended with homicide, the relationship had previously been violent, often over a long period.
- According to the national crime victim survey, roughly one in four (27%) 15-24-year-olds had experienced some form of physical violence during the year, whereas the proportion in an older age-group (55-74-year-olds) was significantly lower (6%).
- There were a total of 5,354 clients in refuge homes in 2019. Of these clients, 54 per cent were adults and 46 per cent were children. Of the adult clients, 91 per cent were female and 9 per cent were male. The number of clients in 2019 increased by 6 per cent compared to 2018.

During 2019, the level of intimate partner violence brought to the authorities' attention increased by seven percent compared to the previous year. 20 per cent of the victims were subject to violence several times during the same year. However, there were fewer homicides within intimate partnerships than in the previous year. The decrease in homicides was the result of the decrease in male victims compared to 2018.

In the national crime victim survey, respondents were asked about their experience of fear of intimate partner violence and their experience of becoming victims of such violence over the previous 12 months. According to the survey, the fear of intimate partner violence has remained unchanged for almost 10 years. However, the occurrence of threats and the experience of violence in younger age groups was clearly higher than in older age groups.

This statistical report brings together the statistical and survey data collected in 2019 about intimate partner violence in Finland. In describing intimate partner violence, firstly the number of victims of intimate partner violence brought to the attention of the authorities and the number of homicides analysed in the monitoring system is examined. Secondly the report collects information about the incidence of violence in the victim survey. Thirdly, the report contains information on client numbers in specialised services for intimate partner violence and operating models developed for recognising intimate partner violence.

The statistics gathered by the multi-disciplinary risk assessment meetings, i.e. the MARAK working groups, that were developed to help the victims of serious intimate partner violence, are published in this report for the first time. The previous statistical report dealing with intimate partner violence was published two years ago, and the intention is to repeat this every few years.

Figure 1. Victims of family and intimate partner violence by gender, over 18 year-old victims and suspected perpetrators 2009–2019

